

Reservkraft i Vetlanda kommun

Dokumenttyp:	Riktlinje
Beslutad av:	Kommunstyrelsen (2021-12-01 §183)
Gäller för:	Alla kommunens verksamheter och bolag
Giltig fr.o.m.:	
Dokumentansvarig:	Räddningschef, teknisk chef, vd Njudung energi
Senast reviderad:	
Senast granskad:	

Bakgrund

Denna riktlinje syftar till att klargöra omfattning och organisation för reservkraft i Vetlanda kommun.

Underlag för riktlinjen har hämtats i "Reservkraftutredning Vetlanda kommun 2018-11-29". Utredningen är framtagen av Höglandets räddningstjänstförbund i samarbete med kommunens verksamheter.

Juridiskt ansvar och krav

I MSB:s "Vägledning för hantering av reservkraftsprocessen" är utgångspunkten att när en myndighet har ålagts en viss uppgift så förutsätts att uppgiften sköts i enlighet med de författningsregler som uppställts för verksamheten. Som exempel kan nämnas att kommunerna skall ansvara för socialtjänst, skola, räddningstjänst, vatten och avloppsförsörjning etcetera. Inte någonstans i den lagstiftning som ålägger kommunerna att utföra dessa verksamheter finns det undantag som innebär att de i något läge kan undvara att utföra verksamheterna. Kan det konstateras att det behövs reservkraft för att upprätthålla en viss verksamhet så ska tillgång till reservkraft finnas.

I vissa verksamheter kan det visserligen kanske anses som acceptabelt med avbrott under viss tid om det sätts i relation till kostnaderna för att upprätthålla verksamheten och vikten av att verksamheten i hög grad kan upprätthållas även under strömavbrott. I vissa andra verksamheter framstår det som helt nödvändigt att tillgång till fungerande reservkraft finns för att verksamheten skall kunna upprätthållas även under strömavbrott. Det kan till exempel vara rimligt att stänga det kommunala biblioteket under strömavbrott men inte att låta människor på särskilda boenden vistas i utfrusna lokaler till följd av samma strömavbrott. Detsamma torde gälla elberoende verksamheter inom sjukvården eller elberoende säkerhetssystem inom ramen för olika miljöfarliga verksamheter.

Risikanalys

Väderrelaterade störningar

På grund av historiken med stormen Gudrun 2005 så har stora delar av östra Smålands elnät grävts ner och i Vetlanda kommun är det få luftburna elledningar kvar. Det gör att ett skydd mot likartade väderhändelser som stormen Gudrun redan finns idag.

Den väderhändelse som det inte finns särskilt skydd emot är åskoväder och blixtnedslag. Dessa kan orsaka relativt stora konsekvenser för lokala områden om de slår ner i till exempel ett av Vetlanda tätorts ställverk (det finns fem st.– varav ett är placerat utomhus inom stängsel och ett är placerat helt inomhus).

Olyckor

Det går aldrig vara fullt förberedd på när en olycka kan inträffa eller vad den orsakas av men det går vara beredd på vilka konsekvenser en olycka i varje system leder till. Det är därför mycket viktigt att skapa redundans i systemen för att mildra eller eliminera konsekvenserna av olyckor i den mån det är möjligt.

Antagonistiska handlingar (skadegörelse)

Skadegörelse innebär att en aktör inte vill uppnå något vidare syfte mer än att förstöra för förstörandets skull, det vill säga finns oftast ingen bakomliggande agenda som motiverar handlingen. Det ställverk i Vetlanda kommun som är placerat utomhus bakom stängsel är sårbart för skadegörelse då det räcker med att en individ kastar in ett strömförande objekt i ställverket för att det ska kortsluta systemet. En reparation av denna typ av skadegörelse är dock liten i omfattning och systemet kan startas upp inom kort tid (källa: intervju med chef för elnät, Njudung Energi).

Kapacitetsbrist

Svenska kraftnät driver, med hjälp av Länsstyrelserna och kommunerna, ett projekt kallat Styrel som går ut på att skapa en förmåga att dirigera om elförsörjning till prioriterade områden vid händelse av kapacitetsbrist (Svenska kraftnät, 2016). Kapacitetsbrist kan uppstå på grund av flera anledningar och kombinationer av händelser. Det kan till exempel uppstå om en större elproduktionsanläggning slutar fungera av någon anledning (systemfel, driftproblem, angrepp osv) under vintern då kraftnätet belastas hårt på grund av kylan. Det som då sker är att icke-prioriterade områden stängs av från elförsörjningen för att den kapacitet som finns kvar ska kunna ledas om till de i störst behov vilket kan vara till exempel, sjukhus, kritiska serverhallar, vattenverk, elverk, myndighetsresurser, försvarsinstallationer eller liknande.

Riskmatris

Riskmatrisen är en kvalitativ bedömning av riskerna som presenterats ovan och deras konsekvenser på både verksamheter och samhälle i stort.

RISKMATRIS		Allvarlighetsgrad				
		Ofarlig påverkan	Viss påverkan	Icke ringa påverkan	Stor påverkan	Mycket stor påverkan
S a n n o l l i k h e t	Mycket vanligt					
	Vanligt					
	Ganska vanligt			Väderstörning	IT-attack mot myndigheter	
	Ganska ovanligt	Skadegörelse av enskilt ställverk	Olyckshändelser i enskilt ställverk		Sabotage av tek.infrastruktur	IT-attack mot tekniska system Olyckshändelse kritiskt IT-syst.
	Osannolikt					Krigshandling - tek.infrastruktur

Matrisen visar fem olika färger där grön är minst allvarlig och röd är allvarligast. I matrisen finns inget som har den allvarligaste färgen röd.

Matrisen visar risker i störningar av elleveranser utifrån sannolikhet och allvarlighetsgrad i en femgradig skala. Sju olika händelser är beskrivna enligt följande:

- Skadegörelse av enskilt verk: Ganska ovanligt/Ofarlig påverkan, har färgen grön
- Olyckshändelser i enskilt ställverk: Ganska ovanligt/Viss påverkan, har färgen ljusgrön
- Väderstörning: Ganska vanligt/Icke ringa påverkan, har färgen gul
- IT-attack mot myndigheter: Ganska vanligt/Stor påverkan, har färgen orange
- Sabotage av teknisk infrastruktur: Ganska ovanligt/Stor påverkan, har färgen gul
- IT-attack mot tekniska system och olyckshändelse kritiskt IT-system: Ganska ovanligt/Mycket stor påverkan, har färgen orange
- Krigshandling teknisk infrastruktur: Osannolikt/Mycket stor påverkan, har färgen gul

Behovsanalys

Vård och omsorg

Reservkraft behövs till syrgasanrikare, disk- och tvättmaskiner, belysning, kylning av livsmedel och olika liftanordningar. Mest kritiskt är dock trygghetslarmen eftersom dessa inte har några batteribackups.

Vård och omsorgs egen bedömning är att de kan klara sig utan strömförsörjning i upp till 8 timmar, därefter blir behovet akut.

Samtliga äldreboenden är förberedda för reservkraft.

Måltidsservice

Kortare elavbrott, från 1-24 timmar, kan verksamheten hantera genom att använda

papptallrik och servera mat som inte kräver tillagning. Råvaror som kräver fryshållning klarar maximalt 2 dygn i frysen vid gynnsam väderlek utan elförsörjning.

Köket på Njudungsgymnasiet är förberett för reservkraft.

Njudung Energi

Samtliga VA-stationer är i behov av reservkraft och samtliga är utrustade med detta.

Högländets Räddningstjänstförbund

Behovet av den operativa räddningstjänsten är konstant och därmed är det kritiskt att denna är försörjd med reservkraft.

Krisledning (Vetlanda stadshus)

Vid en extraordinär händelse är det den kommunala krisledningen som leder hanteringen av händelsen och dess konsekvenser. För att denna krisledning ska kunna verka krävs det reservkraft i de lokaler de ska utgå ifrån vilka samtliga, förutom reservledningsplatsen, är lokaliserade i Vetlanda stadshus.

Stöd till privatpersoner

Räddningstjänsten tillhandahåller mindre reservkraftverk till privatpersoner.

Dimensionerande scenario

Med utgångspunkt från riskmatrisen och ett ställningstagande om att vi dimensionerar för väderstörning eller sabotage av infrastruktur, är dimensioneringsgrunden att Vetlanda tätort tappar strömförsörjningen men att den är tillbaka inom 2-3 dygn. I detta scenario ingår även risk för strömbortfall till följd av kapacitetsbrist vid toppbelastningar.

Ett annat scenario är att en kommun del utanför centralorten tappar strömförsörjning under lika lång tid.

Vi förutsätter att distribution av bränsle är intakt.

Beredskap

Äldreboenden strömförsörjs inom 8 timmar med mobila reservkraftverk.

Vattendistribution och funktion på va-verk/pumpar säkerställs med uttransporter av vatten och reservkraft.

Krisledning (Vetlanda stadshus), Räddningstjänstbyggnaden i Vetlanda och Njudung energis kontor strömförsörjs med stationära reservkraftverk.

Ansvar fasta installationer och reservkraftverk

Tekniska kontoret ansvarar för kommunala verksamhetslokaler.

Njudung energi ansvarar för sin verksamhet.

Högländets räddningstjänstförbund ansvarar för räddningstjänstbyggnaden i Vetlanda och stöd till privatpersoner.

Dimensionering

Tillgång till reservkraftverk kan säkerställas genom egna ägda, inlåning från andra offentliga aktörer eller inhyring.

Antalet äldreboenden i Vetlanda tätort som behöver reservkraft är Tomasgården, Kvarngården och Norrgården. Bäckagården har stationär reservkraft samordnat med Sjukhuset.

Organisation

Styrgrupp

Styrgrupp består av räddningschef, teknisk chef och vd Njudung energi.

Operativ grupp

Den operativa gruppen bemannas från räddningstjänsten, tekniska kontoret och Njudung energi.

Gruppens gemensamma uppgift är att säkerställa att ingående delar i riktlinjen uppfylls.

I uppgiften ingår att öva installation av reservkraft och att hantera skarpt läge. Ansvaren fördelas enligt följande:

1. Långvarigt strömbortfall konstateras (Njudung energi/Eon)
2. Räddningstjänsten sammankallar operativa gruppens möten och övningar.
3. Njudung energi sammankallar vid skarpt läge.
4. Transport verk och bränsle (Tk/gata)
5. In- och urkoppling verk (Njudung energi)

Ekonomi

Respektive enhet svarar för sina egna kostnader.

Behov för inköp av reservkraftverk kommer att återkomma som äskande i investeringsplaneringen. Långsiktigt innebär denna riktlinje lägre kostnader än nuvarande dimensionering eftersom egna ägda reservkraftverk kommer minska.

Avgränsning

Det säkerhetspolitiska läget är inte beaktat. Framtida direktiv kan betyda att riktlinjen behöver uppdateras.

Behovet av syrgas på äldreboenden och i hemtjänsten hanteras av vård- och omsorgsförvaltningen (totalt ca 10 användare i kommunen i dagsläget).

Måltidsservice prioriterar måltider utifrån de kök som finns tillgängliga. Köket på Njudungsgymnasiet är förberett för reservkraft.

Inga särskilda beredskapsåtgärder vidtas för skolverksamheten eller annan kommunal verksamhet.